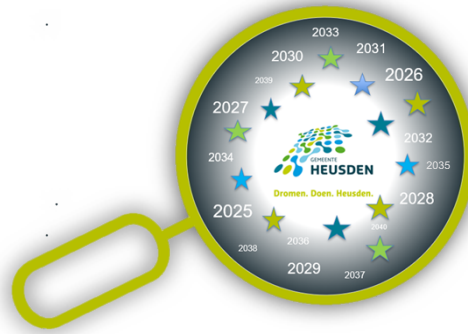

Heusden Straks Kompas: de basis

Nadenken over de toekomst van de gemeente Heusden

We willen en moeten verder kijken dan de huidige bestuursperiode; het 'Nu'. Dit hebben we ook opgenomen in het coalitieprogramma 'Heusden Nu en Straks'. De impact van veel besluiten die in het verleden zijn genomen, werkt nog steeds door. Besturen vraagt ook om nadenken over de toekomst; het 'Straks'. Een voorstelbare reflex is dan het opstellen van een nieuwe toekomstvisie. De vraag is in hoeverre dit nodig is en meerwaarde heeft? Diverse integrale visies en beleidsstukken waarmee we nu werken, gaan namelijk ook nadrukkelijk over de toekomst van de gemeente Heusden, in al zijn facetten. Gaandeweg is er dus al heel veel visie gevormd waarvan we mogelijk bewuster gebruik kunnen en moeten maken. Hiervoor hebben we het volgende in beeld gebracht:

- trends;
- visies en kaders waarmee we werken;
- leidende principes.

Werkwijze(r)

Waarom dit document? In dit document, het 'Heusden Straks Kompas; de basis', leggen we uit waar we nu staan en wat we willen bereiken voor de toekomst van onze gemeente. We hebben de belangrijke visies en richtlijnen verzameld die ons helpen bij onze keuzes. De bijbehorende visual laat in een oogopslag zien waar we in Heusden voor staan (missie), wat onze toekomstplannen zijn (visie), hoe we die plannen willen uitvoeren en welk beleid we daarvoor gebruiken. Dit document en de visual samen bieden een helder overzicht van de toekomst van Heusden met de bedoeling zowel bestuurders als medewerkers te helpen bij het maken van keuzes. We moedigen ook aan om na te denken over onderwerpen die buiten je eigen vakgebied vallen. Zo hopen we dat deze aanpak bijdraagt aan de integrale samenwerking in onze gemeente.

Trends

Niemand weet wat 2040 gaat brengen. Toch zijn er trends en prognoses op basis waarvan een beeld gevormd kan worden over hoe Nederland er dan voor zal staan. De Denktank Nederland 2040 (een initiatief vanuit VNG en De Argumentenfabriek) heeft hiervoor een conceptverhaal gemaakt:

[Nederland 2040: een toekomstbeeld](#). Op hoofdlijnen worden de volgende trends gesignaleerd:

- ***Klimaat en natuur***
De verandering van het klimaat en de natuur vormt een bedreiging, ook voor de mensheid.
- ***Bevolkingsgroei en vergrijzing***
In alle scenario's is de bevolking in 2040 omvangrijker, ouder en meer divers dan nu.
- ***Digitale revoluties en AI***
In de komende jaren gaan de ontwikkelingen van robotisering, digitalisering, artificiële intelligentie, sociale media en gentechnologie door. Positief om de arbeidsproductiviteitsgroei op peil te houden. Aandachtspunten zijn er ook in de vorm van kwetsbaarheden en bedreigingen.

- **Geopolitiek en Europa**

Wereldwijd groeit de economie harder dan in Europa. Europa wordt relatief minder belangrijk in de wereld, zowel qua aantal inwoners, als qua economische en politieke macht. Naar verwachting gaan landen en machtsblokken meer 'transactioneel' handelen vanuit eigenbelang (voor wat, hoort wat).

- **Sociale versplintering en onvrede**

Een groeiend deel van Nederland voelt zich onvoldoende gehoord en lijkt politiek afgehaakt. Ook zijn er kloven: tussen arm en rijk, tussen gezond en ongezond, tussen klassen, wijken, scholen en opleidingsniveaus. Een groeiend deel maakt zich zorgen over immigratie en integratie.

Visies en kaders geïnventariseerd

In de afgelopen jaren zijn er veel visies en beleidsdocumenten gemaakt die iets zeggen over de toekomst van onze gemeente. We hebben gekeken naar de verschillende programma's in de gemeentebegroting en hebben de belangrijkste visies, kaders en richtlijnen verzameld. Deze documenten leggen de focus op wat we willen bereiken voor Heusden. De toekomstperspectieven in deze documenten verschillen in mate van detaillering. We maken onderscheid tussen integrale visies, die over verschillende beleidsterreinen heen gaan, en meer specifieke beleidsdocumenten die een beeld geven van waar we op de lange termijn willen staan binnen een bepaald (vak)gebied. Een voorbeeld van een integrale visie is het document 'Samen thuis in Heusden'. Dit geeft een algemeen beeld van de toekomst van Heusden en geeft samen met de omgevingsvisie richting aan de toekomst van onze gemeente. 'Samen thuis in Heusden' is echter ook een voorbeeld van een document dat nog niet bij iedereen bekend is en tijd nodig heeft om de betekenis binnen te laten komen. Dit geldt voor meerdere documenten. Ook daarom hebben we al deze documenten in één overzicht gebundeld.

Programma 1 Bestuur en beheer

SAMEN THUIS IN HEUSDEN (2018)

- Duinen, weilanden, woonkernen, wegen, water, bedrijvigheid. Natuur, cultuur, ondernemerschap, bijeengehouden door dijken. Brabant in het klein. Groen en energiek.
- Dit is het leven op een ideale schaal. Ideale ligging, ideale grootte. Rond de 50.000 inwoners. Niet te groot en te stedelijk en onpersoonlijk, niet te klein en te dorps en knullig.
- Hier is ruimte voor groei, ondernemerschap en innovatie, maar altijd met oog voor leefbaarheid, duurzaamheid, relevantie en haalbaarheid. Zo blijft het voorzieningenniveau op peil en is de gemeente aantrekkelijk voor jongere en oudere Heusdenaren.
- Hier is het veilig, hier is het goed, hier word je uitgenodigd om aan te sluiten en mee te doen. Hier draait het om energie, dynamiek en diversiteit. Hier groeten mensen elkaar, hier heerst saamhorigheid, hier is een goed ontwikkeld sport- en verenigingsleven.
- De gemeente bestaat uit verschillende kernen die elkaar met hun eigen uitstraling aanvullen en versterken.
- Trots op de eigen kern staat voorop, maar iedereen praat met respect en enthousiasme over de overkoepelende gemeente: Team Heusden.
- In Heusden luisteren ambtenaren en bestuurders naar inwoners en ondernemers. De gemeente heeft de grenzen van participatie goed omlijnd en communiceert daar eerlijk en helder over.
- De gemeente is zichtbaar, de gemeente is transparant, de gemeente staat open voor kritiek. Steeds weer. Onder leiding van een krachtig gemeentebestuur, met een goed gevoel voor richting, visie en strategie, worden de lijnen uitgezet en knopen doorgehakt.
- Transparantie, saamhorigheid en overleg, daar is Heusden groots in.
- Hier kun je aangenaam wonen, werken, recreëren, zijn, verblijven, weggaan en weer terugkomen. De gemeente Heusden ligt aan een goed doorstromende verkeersader, waardoor Heusden voor iedereen goed bereikbaar is.
- Heusden is thuis.

BELEID INFORMATIEBEVEILIGING EN PRIVACY (2024)

Inwoners, ondernemers en overheidspartners moeten te allen tijde kunnen vertrouwen op een betrouwbare gemeentelijke informatievoorziening en zorgvuldig beheer van hun (persoons)gegevens. Daarom beschouwt het college adequate informatieveiligheid en borging van privacy als van essentieel belang, vooral in een tijd van digitalisering en ketenafhankelijkheid.

HUISVESTINGSBELEID 'VAN STEEN NAAR SLEUTEL' (2024)

Een belangrijke basis van de nota 'Van steen naar sleutel' is de integrale visie en benadering van huisvesting. Vastgoed is geen doel op zich maar is een middel om maatschappelijke doelstellingen te kunnen bereiken. Hoe kan het vastgoed ondersteunend zijn aan de doelstellingen en vraagstukken van het verzorgingsgebied? In hoofdlijnen hebben we daarmee als gemeente de volgende doelstellingen:

- het hebben van vastgoed is een middel om de maatschappelijke doelstellingen te behalen;
- het huisvestingsbeleid is accommoderend, dit betekent dat de gemeente flexibel en proactief inspeelt op de behoeften van de gemeenschap en de beleidsafdelingen;
- de gemeente draagt zorg voor een gelijkwaardig aanbod in voorzieningen en heeft een visie op de spreiding van de voorzieningen;
- de gemeente gelooft in de meerwaarde van multifunctionaliteit van het gemeentelijk vastgoed. Door synergie en samenwerking te bevorderen, wordt ruimte efficiënter benut, worden kosten bespaard en wordt de gemeenschap versterkt.

De nota 'Van steen naar sleutel' fungeert als paraplubeleid. Het geeft invulling aan de vijf hoofdpijl en sluit op de volgende manier aan op de al bestaande richtinggevende beleidskaders van onze gemeente:

- *Rol vastgoed binnen de gemeente Heusden:* het groeien van minimale tot accommoderende gemeente waar het maatschappelijke voorzieningen betreft;
- *Verskil in vastgoedaanbod:* aandacht voor diversiteit en spreiding aan voorzieningen binnen de gemeentegrenzen waarbij er specifieke aandacht is voor een evenwichtige verdeling tussen sport, cultuur en welzijn;
- *Accommodatiebeleid:* richtinggevend hoe huisvesting kan inspelen en bijdragen aan de maatschappelijke doelen binnen onze gemeente;
- *Voorzieningenniveau:* richting geven aan het gewenste voorzieningenniveau binnen de gemeente, haar kernen en wijken;
- *Multifunctionele accommodaties:* zo effectief en betaalbaar mogelijk iedere m² inzetten voor onze gemeente terwijl het vastgoed wel ondersteunt aan de maatschappelijke doelstelling.

Programma 2 Openbare orde en veiligheid

INTEGRAAL VEILIGHEIDSPAN GEMEENTE HEUSDEN (2022)

Overkoepelende strategische thema's uit het integraal veiligheidsplan zijn:

- Zorg en Veiligheid;
- Digitale veiligheid;
- Polarisatie en voorkomen maatschappelijke onrust;
- Ondermijning/georganiseerde criminaliteit.

Om binnen het basisteam Meierij samen te kunnen werken aan de geprioriteerde thema's, kiezen we er expliciet voor om binnen de strategische thema's een focus aan te brengen. We richten ons op:

- Weerbaarheid;
- Jeugd;
- Kwetsbare(n).

Programma 3 Verkeer en vervoer

GEMEENTELIJK VERKEERS EN VERVOERSPLAN (GVVP): MOBILITEITSVISIE (2020)

De ambities uit de mobiliteitsvisie zijn:

- Een prettige en veilige leefomgeving:
  - We gaan op een veilige manier naar school of naar de sportclub;
  - Zwaar vracht- en landbouwverkeer rijdt buiten de kernen om;
  - We zetten de voetganger centraal bij het inrichten van onze openbare ruimte.
- Ruimte voor ondernemerschap:
  - Bedrijven zijn bereikbaar, met de fiets en met het openbaar vervoer;
  - Er is een goede balans tussen agrarisch en recreatief verkeer;
  - De dorpskernen zijn goed bereikbaar met voldoende parkeerruimte.
- Gezonde, vitale en zelfstandige inwoners:
  - Lopen en fietsen zijn binnen de gemeente de belangrijkste vervoerswijzen;
  - De omgeving stimuleert mensen in beweging te blijven;
  - Iedereen heeft toegang tot mobiliteit, ongeacht fysiek, mentale of financiële beperkingen.
- Een groene toekomst:
  - Iedereen kan genieten van een groene omgeving;
  - We omarmen nieuwe technologieën;
  - We stimuleren duurzame vervoerswijzen.
- Een robuuste infrastructuur:
  - De verkeersstructuur in de gemeente Heusden is voor iedereen helder en begrijpelijk;
  - De gemeentelijke wegen zijn goed aangesloten op de nieuwe structuur als gevolg van de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat;
  - De trottoirs, fietspaden, bermen, wegen en bermen zijn goed onderhouden met extra aandacht voor trottoirs en fietspaden.

BELEIDSPLAN INTEGRAAL BEHEER OPENBARE RUIMTE (IBOR) (2021)

De gemeente Heusden bestaat uit verschillende kernen. Ieder met een andere uitstraling en mogelijk specifieke wensen. Niet iedere plek hoeft er hetzelfde uit te zien en daarmee op hetzelfde niveau beheerd te worden. Tijd en geld dat kan worden bespaard, kunnen we mogelijk op andere plaatsen inzetten. Dit IBOR-plan stimuleert maatwerk in beheer en onderhoud.

- Een aantrekkelijke openbare ruimte:
  - Een prettige en veilige leefomgeving;
  - Een gemeente waar wat te beleven valt;
  - Ontspannen;
  - Bewegen en ontmoeten.
- Een openbare ruimte van en voor iedereen.
- Een integrale en wijkgerichte aanpak:
  - Uitwerking per kern;
  - Vervangingsopgave.
- Naar een duurzame samenleving.

Programma 4: Economie en recreatie

ECONOMISCHE VISIE 'SAMEN. WERKEN. HEUSDEN. (2024)

De gemeente Heusden zet koers richting een economische toekomst die we met elkaar voor ogen hebben. Een toekomst met als fundament samenwerking. Als gemeente hebben we het doel om een omgeving te creëren waarbinnen burgers, bedrijven en organisaties hun dromen waar kunnen maken. Mits zij bereid zijn hiervoor ook zelf initiatief te tonen en inspanningen te verrichten. Zo is voor iedereen de hoogste mate van ontplooiing mogelijk. Dromen. Doen. Heusden. In economische context: Samen. Werken. Heusden.

- Doelen economische visie:
  - Toekomstbestendig MKB;
  - Ondersteunen ondernemers bij doorlopen transitie's;
  - Benutten innovatiekracht ondernemers.
- Kernwaarden Heusdense economie:

- Sterke samenwerking;
- Ruimte om te ondernemen;
- Gezonde economie.
- Vijf sectoren/(beleids)terreinen:
  - Levendige centra;
  - Toekomstbestendige bedrijventerreinen;
  - Beleefbare vrijetijdseconomie;
  - Vitaal buitengebied;
  - Actieve arbeidsmarkt.

GROENBELEIDSPLAN HEUSDEN 'GROEN DAT VERBINDT' (2023)

De gemeente Heusden is een groene gemeente. De groene omgeving is vaak een vestigingsreden voor bewoners en de reden waarom bewoners blij zijn met hun plek. We koesteren het groen en willen het graag verder verbeteren. Stilstand is immers achteruitgang. Wat is daarvoor nodig de komende jaren?

- Versterken groenstructuur;
- Duurzaam beheer;
- Opknappen van versleten groen;
- Buitengebied verbonden met kernen;
- Integraal;
- Samenwerking met bewoners.

WATERPLAN HEUSDEN (2022)

De ambities in het kort:

- Klimaatadaptief Heusden: We zorgen voor een waterrobuust systeem, combineren blauw en groen en werken samen en integraal;
- Een duurzaam watersysteem en -keten: We houden schone en vuile waterstromen zoveel als mogelijk gescheiden en sturen op een stabiele aanvoer van vuil water op de rioolwaterzuivering (RWZI);
- Mooi en schoon water: We benutten water en groen als mede-orderend principe, vervlechten water en natuur tot blauwe lussen en groene vingers door het bebouwd gebied en zorgen voor voldoende diepte en doorstroming ten behoeve van de waterkwaliteit;
- Dromen, Doen, Heusden: We dragen bij aan een hoger waterbewustzijn, faciliteren en stimuleren water- en klimaatbewust handelen en pakken waar nodig de regie en zoeken de samenwerking op.
- Invulling zorgplichten: Vanuit de bestaande wet- en regelgeving heeft de gemeente een aantal zorgplichten waar, net als in voorgaande planperioden, invulling aan moet worden gegeven. Doel is om hier op een slimme, doelmatige en kostenefficiënte wijze te werken aan afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater. Het voorliggende waterplan voorziet hierin.

Programma 5: Onderwijs

INTEGRAAL HUISVESTINGSPLAN (IHP) (2022)

Samengevat is de visie op onderwijs als volgt.

- Beleidsuitgangspunten primair onderwijs (PO)
Elk kind moet zich op basis van de eigen talenten kunnen ontwikkelen, en het liefst bieden we optimale ontwikkelingskansen voor de toekomst in een doorlopende leerlijn van 0 tot 12 jaar. Daaraan willen alle partijen, die verbonden zijn aan de ontwikkeling van het kind, een bijdrage leveren. De huisvestingsagenda dient eraan bij te dragen dat elk kind telt en een passende plek krijgt om zich naar vermogen te kunnen ontwikkelen.
- Innovatie in onderwijs
De innovatie in het onderwijs is een continue ontwikkeling. Binnen het IHP is het belangrijk om de visie vast te stellen op gebied van onderwijsinnovatie. Dit is in lijn met de visie inzake vrijheid voor keuze van onderwijs. Naast reguliere onderwijsvormen ontstaan er innovatieve

vormen van onderwijs die aandacht vragen, maar wellicht ook kansen bieden. Vanuit het onderwijsbeleid worden deze initiatieven omarmd.

- Beleidsuitgangspunten Voortgezet Onderwijs (VO)
Het d'Oultremontcollege verzorgt toekomstgericht onderwijs aan leerlingen uit de regio. Dit houdt in dat er naast het traditionele onderwijs ook veel aandacht is voor de ontwikkeling van vaardigheden en competenties die passen bij de veranderende samenleving. Het d'Oultremontcollege leidt op tot zelfstandige en creatieve leerlingen. De school heeft de ambitie om leerlingen in de toekomst nog meer te stimuleren om hun talenten te herkennen en hun talentontwikkeling te stimuleren. Dit wil men realiseren door nog meer maatwerk te bieden aan leerlingen met een modern curriculum.

HEUSDENSE EDUCATIEVE AGENDA (2023)

Elk kind heeft recht op goed onderwijs met gelijke ontwikkelkansen. We streven naar geluk voor alle kinderen, waarin ze hun eigen plek binnen het onderwijs vinden. Hierin bestaat een gedeelde verantwoordelijkheid met de samenwerkingspartners.

Onze ambities:

- Eerlijke kansen;
- Taalbevordering;
- Fysiek en mentaal gezonde kinderen.

Programma 6: Sport en cultuur

VISIE OP BEWEEG- EN ONTMOETINGSRUIMTE (2022)

In de visie zijn de volgende ambities voor beweeg- en ontmoetingsruimten opgenomen:

- Iedereen weet het inmiddels wel: bewegen is gezond! We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte geschikt is voor iedereen, jong en oud, gezond en met een beperking.
- Centraal gelegen plekken in de wijk die dichtbij voorzieningen liggen hebben in de basis veel potentie als sport- speel- beweeg- en ontmoetingsplek waar veel doelgroepen gebruik van kunnen maken. Daarom streven we naar het beter benutten van centraal gelegen bestaande groene plekken.
- De gemeente Heusden gaat (autonoom) groeien. Meer woningen betekent nieuwe kansen om invulling te geven aan toekomstbestendige speel- en beweegruimte. Daarnaast kent Heusden de opgave om de gemeente klimaatbestendig te maken door vergroening en waterberging.
- Om succesvolle speelplekken te creëren is het belangrijk om inwoners te betrekken bij de ontwikkeling van de speelplekken. Hierbij zal zowel in worden gegaan op initiatieven van bewoners als het betrekken van bewoners als de gemeente zelf plekken ontwikkelt.

SPORT EN BEWEEGVISIE (2024)

In de sport en beweegvisie zijn de volgende ambities opgenomen:

- We willen dat sport en bewegen voor iedereen toegankelijk en betaalbaar is en blijft. We willen zorgen voor een gevarieerd sport- en beweegaanbod en faciliteiten die passen bij de behoeften van nu. Dit kan bij een sportvereniging, een commerciële sport- of beweegaanbieder, maar ook op eigen initiatief (ongeorganiseerd) al dan niet in de openbare ruimte. Voor iedereen is er een mogelijkheid mee te doen dicht bij huis.
- In Heusden zetten we sport en bewegen ook in als middel. Het is goed voor je gezondheid, voor je persoonlijke ontwikkeling en voor sociale cohesie in de samenleving. Een gezonde leefstijl van mensen is belangrijk om de toename van welvaartsziekten en daaraan gerelateerde zorgkosten terug te dringen. Lichaamsbeweging is onderdeel van een gezonde leefstijl.
- Het faciliteren van sport is in Heusden altijd een belangrijk onderdeel van het gemeentelijk beleid geweest. Dit doen we door te investeren in sportstimulatie en sportaccommodaties.

KRACHT VOOR CULTUUR (2023)

In 2040 is geregeld dat:

- Iedereen begrijpt dat cultuur belangrijk is;
- Kunst- en cultuurbeleving door de gemeente wordt gefaciliteerd en bevorderd;
- Alle inwoners in Heusden vanaf jonge leeftijd meerdere keren per jaar in aanraking komen met kunst en cultuur. Dit kan zijn als maker, maar het kan ook het ervaren van cultuur zijn. Er is een bruisend cultureel (verenigings)leven voor alle leeftijdsgroepen;
- Er in elke kern en voor elke inwoner cultureel aanbod beschikbaar is en dat dit toegankelijk en betaalbaar is. Dit aanbod vormt met elkaar een inspirerend netwerk waarbij cultuur verbonden wordt aan andere netwerken zoals onderwijs, sociaal domein e.d. Dit netwerk vormt met elkaar een divers en afwisselend aanbod voor heel Heusden;
- Culturele organisaties een plek hebben om te oefenen en hun aanbod op een podium te zetten. Hun huisvesting is geregeld en dit is duurzaam en (fysiek) toegankelijk;
- Er afstemming plaatsvindt tussen de vele culturele evenementen;
- Er ondersteuning is bij het vinden, opleiden en behouden van vrijwilligers.

Programma 7: Sociaal domein

VISIE SOCIALE BASIS (2024)

Onze visie op de sociale basis is in voorbereiding. Hierbij is onze benadering als volgt:

- *We geloven in een gemeente waarin alle inwoners kunnen vinden wat ze nodig hebben om lekker in hun vel te zitten. Een goede fysieke, mentale en sociale gezondheid. Daar gaat het om!* Dit citaat uit 'Samen thuis in Heusden' geeft aan hoe we in onze gemeente samen willen wonen, met de nadruk op 'samen'. Om dit waar te maken moeten we (inwoners en gemeente samen) zorgdragen voor een sociale basis waarin we de voorwaarden scheppen om dit te kunnen doen. We moeten zorgen voor een samenleving waarin we zorgen voor elkaar.
- Wij verstaan onder de sociale basis: alle informele en formele contacten tussen mensen, netwerken en organisaties in de samenleving (in de straat, buurt, dorp, gemeente, regio en in nog groter verband). Het gaat om wat mensen samendoen, om het deel van de samenleving waar mensen met elkaar de gemeenschap vormen, om wat mensen doen om de samenleving leefbaar te houden/maken, om de sociale samenhang te vergroten, om te zorgen dat iedereen mee kan doen.
- Op het gebied van zorg en ondersteuning maken we de beweging van geïndiceerde en zorggerelateerde preventie naar selectieve en universele preventie. Dit doen we onder andere om de zorg betaalbaar te houden en beschikbaar te houden voor hen die dit het hardst nodig hebben.

Binnen het sociaal domein zijn al verschillende visie- en beleidstukken vastgesteld die bijdragen aan het versterken van de sociale basis. In deze visie worden die niet inhoudelijk herhaald, maar koppelen we de bestaande stukken wel waar dit relevant is voor de sociale basis. Daarnaast wordt de rol van overkoepelende thema's als inclusie, rol van vrijwilligers, normaliseren en positieve gezondheid omschreven. Deze thema's vormen het kader waarbinnen de sociale basis versterkt wordt. De beleidsvisie omschrijft uiteindelijk in uitgangspunten hoe we inzetten op de sociale basis versterken en welke rol inwoners hierin hebben.

BELEIDSPLAN HEUSE JEUGDHULP (2021)

Wat zouden we graag voor ontwikkelingen in Heusden zien?

- Intensief samenwerken met huisartsen, jeugdartsen en scholen om te zorgen dat hulpvragen naar Bijeen worden verwezen.
- Als er om hulp en/of ondersteuning gevraagd wordt door de jongere of zijn ouders, willen we ze met gezinsexperts binnen Bijeen in gesprek laten gaan.
- We willen integrale ondersteuning bieden die zich richt op de oorzaak van de problemen zodat het gezin snel en op de juiste manier duurzaam wordt geholpen.
- Als het nodig is, willen we dat individuele jeugdhulp snel en effectief ingezet kan worden.

- We willen veel meer in kunnen gaan zetten op voorkomen van problemen en versterken van de inwoners.
- We willen onze zorgmiddelen inzetten voor zorg die nodig is.

EEN KANSRIJK PERSPECTIEF ARMOEDEBELEID HEUSDEN (2023)

Met dit armoedebelief willen we in de basis:

- voorkomen dat onze inwoners in financiële problemen komen;
- er voor zorgen dat we de juiste ondersteuning bieden wanneer er toch financiële problemen ontstaan;
- er voor zorgen dat inwoners ongeacht hun financiële situatie mee kunnen blijven doen.

Dit gaan we de komende jaren doen aan de hand van de volgende speerpunten:

- Speerpunt 1: Van genezen naar nog meer voorkomen;
- Speerpunt 2: Het verzachten van de armoedeval;
- Speerpunt 3: Kinderen moeten volwaardig meedoen;
- Speerpunt 4: Inwoners moeten niet verdrinken in papierwerk en bureaucratie;
- Speerpunt 5: Schuldhulpverlening met een menselijke maat;
- Speerpunt 6: Samen de schouders eronder.

PLAN TEGEN EENZAAMHEID HEUSDEN (2019)

De gemeente wil dat al haar inwoners gezond en gelukkig zijn. We willen dat mensen zo veel mogelijk zelf de regie over hun leven kunnen voeren en mee kunnen doen aan de samenleving.

Dit doen we met positieve gezondheid als basis, omdat de uitgangspunten van positieve gezondheid volledig aansluiten op onze visie op het sociaal domein. Eenzaamheid heeft een negatieve invloed op positieve gezondheid, door in te zetten op het voorkomen, signaleren en bestrijden van eenzaamheid in Heusden, kunnen we onze inwoners gezonder en gelukkiger maken.

Programma 8: Duurzaamheid, milieu en afval

VISIE DUURZAME ONTWIKKELING (2023)

Missie

Heusden zorgt dat alle inwoners:

- betaalbare en voortdurende toegang hebben tot energie en water;
- nu en in de toekomst in een prettige omgeving kunnen leven en werken.

Heusden draagt hiermee bij aan een samenleving:

- waarin iedereen zichzelf kan zijn;
- met een gezond en duurzaam welzijn voor haar inwoners.

Visie

- We zorgen voor een natuurlijke, veerkrachtige leefomgeving die bestand is tegen klimaatverandering en tegen te veel en te weinig water;
- Alles wat we doen draagt bij aan een leefbare en gezonde leefomgeving. (Natuurlijke) Hulpbronnen gebruiken en hergebruiken we bewust. Dat doen we spaarzaam en zoveel mogelijk lokaal;
- We zorgen zelf voor duurzame, betaalbare en bereikbare energie voor iedereen.

Programma 9: Bouwen en wonen

OMGEVINGSVISIE HEUSDEN (2023)

Goed wonen:

- Verbreding en diversificatie van de woningvoorraad.

Aantrekkelijke voorzieningen en sociaal leven:

- Goede voorzieningen voor iedereen;
- Ontmoetingsplekken binnen en buiten.

Een gezonde leefomgeving:

- Aanpak hittestress in de bebouwde kom;
- Openbare ruimte die uitnodigt tot wandelen, fietsen, sporten en ontmoeten;
- Gezonde lucht en minimale geluidshinder.

Aantrekkelijk ondernemersklimaat:

- Levendige dorpscentra;
- Vitale bedrijventerreinen;
- Circulair ondernemen.

Florerende vrijetijdssector:

- Verrijking en versteviging recreatie buiten de bekende parels;
- Goede voorzieningen voor bewoners zijn ook trekkers voor toeristen.

Positief ombuigen biodiversiteitstrend:

- Verbonden natuurgebieden.

Economisch perspectief voor de boer:

- Meervoudige waardecreatie vrijkomende agrarische gronden;
- Ondersteuning bij transformatie naar kringlooplandbouw;
- Uitbreiding mogelijkheden nevenactiviteiten en functieverandering.

Lokaal gedragen energietransitie:

- In regionaal en lokaal beheer;
- Regie op zon en wind;
- Werk maken van warmte;
- Aardgasvrij ready maken van de bestaande gebouwen.

Robuust watersysteem:

- Een slimme, natuurlijke en gezonde waterketen;
- Bestand tegen wateroverlast.

[WOONVISIE 'tHUIS IN HEUSDEN' \(aanpassing 2023\)](#)

We vinden het belangrijk dat onze inwoners naar tevredenheid wonen en dat ze hier een wooncarrière kunnen doorlopen. De meeste inwoners van Heusden zijn prima in staat om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen woonsituatie. Echter mensen met beperkte kansen op de woningmarkt vanwege inkomen, gezondheid of anderszins, hebben ook recht op woonruimte in Heusden en verdienen aandacht van ons en onze partners. Met oog voor de gewenste kwaliteiten, geven we samen met de expertise van onze partners in wonen, invulling aan de optimalisatie van plannen. Vanuit onze merkbelofte 'Dromen. Doen. Heusden.' vinden we het logisch dat onze inwoners zo veel mogelijk zelf kunnen bepalen hoe ze willen wonen, zowel in bestaande wijken als in een nieuwbouwmgeving. Als gemeente stellen we ons hierbij faciliterend op. Op die onderdelen waar de markt niet vanzelfsprekend aan de vraag tegemoet komt of waar gewenste kwaliteiten niet op een autonome wijze ontstaan, zien wij voor onszelf een regierol weggelegd.

[WOONZORGVISIE \(vaststelling nader te bepalen\)](#)

De Woonzorgvisie, die straks de woonvisie gaat vervangen, is in voorbereiding en brengt grote opgaven met zich mee. Het gaat hierbij onder meer om:

- een tekort aan woningen voor verschillende doelgroepen (ouderen, starters, mediore huishoudens);
- een grote tussenstap tussen vrij wonen en een kleinere woning;
- (langdurige) betaalbaarheid die in de knel komt;
- zorg die steeds vaker in de eigen woning plaats moet vinden met minder beschikbare middelen;
- een beperkte doorstroming én bewustwording onder ouderen;
- druk op specifieke wijken door de komst van meer kwetsbare doelgroepen;
- woningen toevoegen maar ook oog houden voor leefbaarheid en het dorpse karakter.

Onze aanpak richt zich hierbij op drie speerpunten:

- voldoende betaalbare en passende woningen;

- welzijn en zorg in de wijken;
- balans in de kernen en een leefbare woonomgeving.

Om hieraan invulling te geven, zijn diverse actielijnen in voorbereiding.

Leidende principes

Vanuit de hiervoor genoemde documenten, hebben we de volgende leidende principes richting toekomst afgeleid. Deze leidende principes helpen ons 'Nu' om richting te geven bij het maken van keuzes voor 'Straks'.

- ***Heusden is thuis (beleving):***
  - Heusden is Brabant in het klein. Groen en energiek. Een ankerpunt in het hectische moderne leven. Heusden is thuis.
  - Heusden is een rustige en veilige plek, ingeklemd tussen het rumoer van de steden om ons heen.
  - In Heusden kun je aangenaam wonen, werken, recreëren, zijn, verblijven, weggaan en weer terugkomen.
- ***Heel Heusden duurzaam (ook voor onze kinderen):***
  - Heusden heeft oog voor gezonde groei, met aandacht voor elke kern, nu en straks. Gelijktijdig waarborgen we ons erfgoed en onze cultuurhistorie.
  - Heusden zorgt dat alle inwoners:
    - betaalbare en voortdurende toegang hebben tot energie en water;
    - nu en in de toekomst in een prettige omgeving kunnen leven en werken.
  - Heusden draagt bij aan een samenleving met een gezond en duurzaam welzijn voor alle inwoners.
- ***Kernen met eigen identiteit (fysiek):***
  - Heusden zet in op beter en gericht, in plaats van groei tot doel verheffen. Kleinschalig, met behoud van de identiteit en vitaliteit van elke kern waarin het kwalitatief goed wonen is.
  - De groei van de kernen is in balans. Dit betekent via autonome groei voorzien in de woningbehoefte binnen de maat en schaal van de kern. Het betekent ook verbinding tussen bebouwd gebied & buitengebied en tussen boer & burger.
  - Kernen die elkaar met hun eigen uitstraling aanvullen en versterken, ook qua voorzieningenniveau; dat is Team Heusden. Alle kernen liggen er goed onderhouden bij. Trots op de eigen kern staat voorop, waarbij iedereen met respect en enthousiasme praat over Heusden als groter geheel.
  - Heusden is voor iedereen goed bereikbaar en ligt aan een goed doorstromende verkeersader.
- ***Gelukkig gezond in sterke gemeenschappen (sociaal):***
  - Hier groeten mensen elkaar, hier heerst saamhorigheid, hier is een goed ontwikkeld sport- en verenigingsleven, hier staat een gelukkig en gezond leven centraal.
  - Iedereen hoort erbij en kan zichzelf zijn. Hier is het zien en gezien worden. Dit is de kracht van goed nabuurschap. Dit betekent verbinding tussen verschillende leeftijden & huishoudens, tussen gevestigde & nieuwe Heusdenaren en tussen dragende & vragende bewoners.
  - Het creëren van sterke gemeenschappen en goed nabuurschap voorkomt dat inwoners tussen wal en schip vallen. Wanneer een tandje extra nodig is, zorgen we als gemeente voor een zachte landing. Regie pakken op zorg en veiligheid is hierbij essentieel. Evenals collectief en preventief werken met sociale wijkteams om te zoeken naar collectieve oplossingen voor veelvoorkomende problemen. Oplossingen die zoveel mogelijk aansluiten op bestaande initiatieven in een buurt of wijk.
  - Hierbij betrekken we de digitale mogelijkheden (inclusief uitdagingen die hiermee samenhangen) die zich in rap tempo ontwikkelen.
- ***Ruimte voor ondernemerschap en innovatie (economie):***
  - Heusden biedt ruimte voor groei, ondernemerschap en innovatie, met oog voor leefbaarheid, duurzaamheid, relevantie en haalbaarheid.

- Heusdense ondernemers maximaal faciliteren bij hoogwaardig en circulair ondernemerschap.
- Heusden biedt ruimte en mogelijkheden voor kwalitatieve toevoegingen in het buitengebied om de transitie van onze landbouwbedrijven mogelijk te maken.
- *Zichtbaar in de samenleving (gemeente als eerste overheid):*
  - We regelen alleen zaken als het nodig is en brengen zoveel mogelijk de kracht van de gemeenschap bij elkaar (hoogwaardige kleinschaligheid). Heusden ziet en kent haar inwoners, zonder betuttelend te zijn. De lijntjes zijn kort en we handelen vanuit vertrouwen.
  - We ondersteunen het zelf organiserend vermogen van onze eigen inwoners en ondernemers maximaal.
  - Dit betekent een kleinere rol van de overheid waarbij bestuurders en MogelijkMakers eerst luisteren naar inwoners en ondernemers.
  - Wanneer de samenleving opgaven zelf niet oppakt en/of er onvoldoende richting aan kan geven, pakt de gemeente haar rol. Dit heeft ze bijvoorbeeld ook gedaan bij de oprichting van het Publiek ontwikkelbedrijf.
  - Persoonlijke dienstverlening staat voorop.
  - We pakken onze verantwoordelijkheid in de dossiers waarop we nadrukkelijker regie moeten voeren.
- *Financieel gezond en verstandig vooruit:*
  - Verstandig vooruit. Dit betekent niet sneller gaan dan kan, nog scherper prioriteren en stoppen met activiteiten die minder van belang zijn.
  - Gemeente voor zaken die inwoners en bedrijven niet zelf kunnen regelen. Gemeentelijk geld draagt bij aan zaken of activiteiten die echt nodig zijn.
  - Samen trap op, samen trap af. Het geldt dat we in samenwerkingen (gemeenschappelijke regelingen en maatschappelijke partners) steken, stijgt de komende jaren niet of slechts beperkt.
  - Lage lokale lasten. De onroerend zaakbelasting in de komende jaren niet verhogen. Wanneer maatschappelijke voorzieningen niet meer voldoende betaald kunnen worden, maken we hiervoor een uitzondering.
- *Samenwerking met partners die passen bij ambities en opgaven:*
  - De samenwerking opzoeken vanuit de inhoud en afhankelijk van de opgaven, met de partners die het best bij de Heusdense ambities en opgaven passen.

Werken vanuit de bedoeling

Ieder coalitieprogramma is per definitie een momentopname. In juni 2022 hebben we met de inzichten, opgaven en ambities van toen een zo realistisch mogelijk wensbeeld gemaakt. De praktijk leert dat de toekomst zich niet precies laat voorspellen. Kijk bijvoorbeeld naar de impact van de oorlog in Oekraïne. Zo konden we toen niet voorzien dat we inmiddels voor honderden vluchtelingen een zo thuis mogelijk onderdak hebben geboden. Net zomin als we de impact op de koopkracht van onze inwoners door de inflatie, konden voorzien.

Dit maakt des te meer duidelijk dat een coalitieprogramma op hoofdlijnen moet worden benaderd. Er moet ruimte blijven om enerzijds (noodzakelijke) dingen te doen die niet in het coalitieprogramma zijn opgeschreven en anderzijds dat er actiepunten geschrapt of anders aangepakt kunnen worden dan we aanvankelijk hadden bedacht. Kortom, niet per definitie stoïcijns vasthouden aan de letter van het coalitieprogramma maar met gezond verstand kijken naar de bedoeling van wat we toen hebben opgeschreven. Dit neemt niet weg dat het merendeel van de acties uit het coalitieprogramma, in deze bestuursperiode natuurlijk gewoon zijn plek krijgt in de jaarlijkse begroting.

Voldoende toekomstperspectief en bewuster organiseren

Zoals al aangegeven, is het opstellen van nieuwe toekomstvisie een van de actiepunten uit het coalitieprogramma. Bij aanvang van deze bestuursperiode in 2022 moest voor een aantal, met name meer domein overstijgende thema's nog visie en nieuw beleid worden opgesteld. Hieraan hebben we

in de afgelopen jaren hard gewerkt. Zo zijn bijvoorbeeld de 'Omgevingsvisie Heusden', het cultuurbeleid 'Kracht voor cultuur', de 'Visie duurzame ontwikkeling' en de economische visie 'Samen. Werken. Heusden.' vastgesteld. Hieraan zijn recentelijk het huisvestingsbeleid en de visie 'Sociale basis' toegevoegd. Vanuit alle visies, beleidsdocumenten en kaders waarmee we nu werken, hebben we de hiervoor beschreven leidende principes afgeleid. Daarna hebben we onszelf twee logische vervolgvragen gesteld:

- Zijn er nog zaken die ontbreken?
- In hoeverre bestaat er dan nog behoefte aan een nieuwe toekomstvisie zoals we oorspronkelijk hadden bedacht?

In verschillende sessies hebben we uitvoerig stilgestaan bij deze vragen. We zijn hierbij tot de volgende bevindingen gekomen:

- Met het oog op de toekomst zijn inmiddels bijna alle witte vlekken weggewerkt binnen de beleidskaders die we gebruiken. Verder hebben we een aantal leidende principes geformuleerd. Met deze beleidskaders en leidende principes beschikken we op inhoud en in de volle breedte over een noodzakelijk toekomstperspectief om (mede) richting te kunnen geven aan de keuzes die we nu (moeten) maken. Dat we gaandeweg ook een schat aan visie, missie en kaders voor de toekomst van onze gemeente hebben ontwikkeld, is eigenlijk logisch. Maar we zijn er ons soms minder van bewust.
- Doordat alle blinde vlekken nagenoeg zijn weggewerkt, is de behoefte aan een nieuwe toekomstvisie in een ander daglicht gekomen. We hebben, met name in de afgelopen twee jaren, een schat aan extra perspectief opgebouwd, voor zowel nu als straks.

Ondanks dat er voldoende inhoudelijk toekomstperspectief is om de juiste stappen te kunnen zetten, betekent dit niet dat we nu achterover kunnen leunen. We zien de samenleving namelijk veranderen en een toename van het aantal taken dat op het bordje van de gemeente komt te liggen. Om hierop adequaat in te kunnen spelen betekent dat we zaken nog bewuster moeten gaan organiseren.

Bewuster organiseren, wat betekent dat?

Zeker in de afgelopen jaren zien we de samenleving veranderen. Ook zien we dat, naast vele onderwerpen die 'van bovenaf' op het bordje van de gemeente belanden, er vanuit de samenleving een beroep wordt gedaan op de inventiviteit, besluitvaardigheid en uitvoeringskracht van het gemeentebestuur. Een breed scala aan maatschappelijke onderwerpen vraagt dagelijks om aandacht. Burgerinitiatieven, ondermijning, tweedeling, schuldenproblematiek of multifunctionele accommodaties, ze 'strijden' allemaal om voorrang. En 'strijden om voorrang' betekent automatisch keuzes maken. Wat betekent dit en hoe kunnen we hieraan concreet richting geven? De volgende drie basisbeginselen kunnen ons hierbij helpen:

- ***Blijvend wendbaar***
In de afgelopen jaren hebben we (deels gedwongen) laten zien hoe wendbaar we (moeten) zijn en hoe snel we kunnen schakelen. Snelle veranderingen vragen vaker om kort cyclisch werken en minder om langdurige beleidsprocessen. Dit wil niet zeggen dat er geen kaders meer nodig zijn. Maar we moeten hierbij wel beseffen dat we onderweg ingehaald kunnen worden door de actualiteit. MogelijkMaken vraagt om te werken met korte beleidsnota's/agenda's die zowel lijnen voor de toekomst beschrijven als voldoende flexibel zijn om bij veranderingen nog steeds handvatten te bieden bij de keuzes die nu gemaakt moeten worden. Net als bij het coalitieprogramma betekent dat ook hier, niet stoïcijns blijven vasthouden aan de letter maar met name vanuit gezond verstand kijken naar de bedoeling van wat we hebben opgeschreven. De merkelofte en kernwaarden binnen onze organisatie blijven hierbij een goede basis om met vertrouwen, wendbaar en snel te kunnen acteren. Zelfs als we het even niet weten.
- ***Loslaten als het kan***
In Heusden geloven we in de kracht van de samenleving en in het lef van inwoners om dromen na te jagen; Dromen. Doen. Heusden. MogelijkMaken is de wijze waarop we uitvoeren, realiseren, bereiken en voor elkaar krijgen. We doen er alles aan om samen met partners de dromen van onze inwoners en ondernemers waar te maken. Dit doen we door te faciliteren, te helpen maar ook door op onze handen te durven gaan zitten. We bewegen mee

met wat maatschappelijke vraagstukken van ons vragen. De coronacrisis en de opvang van Oekraïners zijn hier mooie voorbeelden van. Toch vinden we het nog vaak lastig om los te laten, ook als het gewoon kan en mag. Door toename van onze taken, moeten we vooraf nadrukkelijker afwegen in hoeverre we als gemeente 'echt' een rol hebben? En of we iets doen omdat we het al jaren zo gedaan hebben? Natuurlijk blijft het altijd onze plicht om een vangnet te bieden als dat nodig is.

- *Regie pakken als het moet*

Loslaten als het kan en regie pakken als het moet zijn twee communicerende vaten.

MogelijkMaken zet ons soms in een reactieve positie. We reageren op initiatieven die binnenkomen en maken individuele dromen mogelijk. Hiermee zijn mooie resultaten bereikt. Gelijktijdig en onbedoeld kent deze aanvliegroute ook een valkuil. Door de focus op concrete initiatieven (en dus strijd om voorrang) houdt het ons soms weg van regie voeren op grote ontwikkelingen en opgaven. Door hierop juist meer regie te voeren, kan vanuit het collectief vaak duidelijker richting worden gegeven aan oplossingen voor individuele ideeën. Nog steeds draagt regie voeren zo bij aan het waar maken van individuele dromen van onze inwoners. Maar dan meer in samenhang en als onderdeel van het grotere geheel dat we hebben vastgelegd in visies en beleidsdocumenten. De eerder genoemde leidende principes zijn hierbij ondersteunend. Gezond verstand en kijken naar de bedoeling van wat we hebben opgeschreven blijven natuurlijk altijd onmisbaar. Hoewel de aanvliegroute anders is, is ook dit MogelijkMaken.